

СИЛАБУС
РОБОТА В МАТЕРІАЛІ

2025-2026 н.р.

Кафедра	Декоративне мистецтво	Рівень вищої освіти	Перший Бакалавр
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Рік навчання Семестр	4-й 7
Спеціальність	023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	Вид дисципліни	нормативна

Викладачі:

Гаркус Олег Зіновійович

+380978828924, ollko73@ukr.net

Барбалат Олександра Володимирівна

+380936461992, alexandrabarbalats@gmail.com

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Заняття: згідно розкладу.

Формат викладання дисципліни «Робота в матеріалі» включає лекційний матеріал, практичну роботу в майстернях художнього металу та самостійну роботу студентів. Лекційний матеріал ознайомлює з теоретичним матеріалом згідно теми заняття. Практична складова курсу формує навички створення та виготовлення ювелірних виробів із застосуванням техніки накладення гарячої емалі.

Самостійна робота націлена на закріплення та вдосконалення практичних вмінь і навиків.

Консультації. Заняття відбуватимуться відповідно до розкладу, де проходять усі консультації, пов'язані з виконанням завдань. Якщо вам потрібні додаткові індивідуальні консультації, які стосуються змісту курсу, ваших робіт, чи інших питань, пов'язаних з освітнім процесом, ми можемо зустрітися за попередньою домовленістю. Ви можете також використовувати для комунікації e-mail, виключно в робочі дні, намагатимемось оперативно відповідати на ваші запитання.

Умови листування: В темі листа необхідно вказати назву дисципліни та прізвище автора (наприклад, Робота в матеріалі: Гаркус або скорочено робота.), анонімні листи не розглядаються. Назва файлу має містити прізвище і завдання. Формати: тексти — pdf, doc, docx, ілюстрації – jpeg.

Дистанційне навчання: Навчання проводиться дистанційно у зв'язку із відповідними розпорядженнями щодо впровадженням заборон відвідувати КДІДМ. Виконання практичної роботи дистанційно неможливе, але окремі технологічні операції можна виконувати.

В цьому випадку консультації будуть проводитись в онлайн-режимі, а лекційні заняття на платформі Zoom, основним джерелом контакту буде електронна пошта.

Для додаткової інформації чи обговорення питань, що стосуються дисципліни, можна використовувати інші засоби зв'язку.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

(Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни):

Курс розрахований на студента, який має базові знання з рисунка, композиції, технології, матеріалознавства, проектування та засвоїв основи художньої майстерності.

Вивчення модулів навчальної дисципліни формує знання і практичні навички, які студент зможе використати під час опанування дисциплін «Проектування», «Вузька поглиблена спеціалізація», «Дипломне проектування», «Переддипломна практика».

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ та МАТЕРІАЛИ:

Під час заняття використовується обладнання, інструменти та матеріали згідно техніки, яка вивчається:

Обладнання: муфельна піч, приладдя для паяння твердим припаєм, бормашини, полірувальний станок, ультразвукова ванна.

Інструменти: штихелі, ювелірний лобзик, надфелі, пінцети, фрези (конусні, круглі, бочковидні, підрізні, конусні), крицувальні щітки, шліфувальні резини.

Матеріали: листовий метал (латунь, мідь), гаряча емаль (різного кольору), дріт латунний різного січення, припій латунний, флюс, бензин, паста ДОІ, кислота HCl 5%, наждачний папір.

ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Кількість кредитів	7 (210 год.)
Вид занять	Кількість годин
Лекції	4
Практичні	116
Самостійна робота	90

Семестр VII – 8 год/тиж.

Анотація: Курс «Робота в матеріалі» – це нормативна дисципліна з циклу професійної підготовки студентів, які навчаються за освітньою програмою «Декоративне мистецтво» і професійним спрямуванням «художній метал» ОС «Бакалавр». Дисципліна надає студенту знання з технології накладення гарячої емалі та для використання як засобу виявлення художньої мови та творчої уяви, застосування кольору при створенні художнього образу. Використання кольору у поєднанні з металом, створення ювелірного виробу. Програма дисципліни складена з урахуванням специфіки майстерні художнього металу.

Мета:

1. Засвоїти процес накладення та випалювання перегородчатої емалі, вивчити температурні режими. Розвинути індивідуальне світосприйняття та художнє мислення при застосуванні кольору в металі. Ознайомлення з історією емалювання, проблемою розвитку, синтезу металу та емалі. Формування образного мислення та навичок при створенні площинно-просторового виробу.
2. Засвоєння здобутих знань з ювелірної справи. Вивчення нових прийомів обробки та оздоблення ювелірних виробів, виготовлення зерні, скані, рухомих з'єднань, замків. Розвиток індивідуальних задатків та здібностей студентів під час виконання роботи в матеріалі; формування навичок роботи із інструментом, засвоєння правил техніки безпеки. Навчити принципів створення складного ювелірного виробу, досягти стилістичної єдності у формотворенні та декоруванні, досягти гармонії декоративної та ужиткової функції за допомогою форми, конструкції, декору.

Завдання:

Основними завданнями вивчення дисципліни є розвиток та формування у студентів навичок виготовлення та оздоблення виробів декоративно-прикладного мистецтва. Полягають в тому, щоб на базі знань та навиків студента виконати програмовий обсяг завдань, обумовлених розвитком сучасних технологій, вивчити традиційні методи обробки та декорування які застосовувались на Гуцульщині, використовувати їх у творчих роботах. Відроджувати, розвивати та використовувати надбання народного мистецтва.

Для формування художньо-професійної грамоти та майстерності на основі набутих знань студент повинен:

— **знати:**

- засоби і методи, технологічні процеси виготовлення та декорування металевих виробів, правила техніки безпеки при роботі з інструментом, обладнанням під час роботи в ювелірних майстернях, лабораторії.
- роль і місце декоративно-ужиткового мистецтва в культурному житті України та в світі;
- історичний процес розвитку металірства як складової декоративно-прикладного мистецтва в розвитку загальнонаціональної культури;
- характерні особливості традиційного регіонального металірства;
- вимоги до художньої та технологічної якості творів, дизайну;

— **вміти:**

- досконало володіти інструментом та іншими технічними засобами для виконання різноманітних завдань;
- створити складний ювелірний виріб, досягти стилістичної єдності у формотворенні та декоруванні; досягти виразності форм, утилітарної функції; опираючись на традиції і мистецьку спадщину розвивати художнє мислення та вдосконалювати власні практичні навички;

- володіти способами обробки та декорування; засобами пластики досягти виразності композиційного задуму; за допомогою синтезу комплексу естетичних, технологічних, пластичних якостей формувати художній образ;
- грамотно застосовувати набуті знання у своїй творчій діяльності;
- виявити образність та характер простими технічними засобами;
- розвивати та використовувати надбання народного мистецтва, творчо інтерпретувати їх в сучасних роботах.

Курс «Робота в матеріалі» формує та розвиває наступні компетентності:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації творів мистецтва або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій, положень і методів та характеризується певною невизначеністю умов.

ЗК 2. Здатність зберігати і примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

СК 3. Здатність формулювати цілі особистісного і професійного розвитку та умови їх досягнення, враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, етапів професійного зростання та індивідуально-особистісних особливостей.

СК 4. Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах за спеціалізаціями.

СК 5. Здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва.

СК 6. Здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі.

СК 7. Здатність адаптувати творчу (індивідуальну та колективну) діяльність до вимог і умов споживача.

СК 9. Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.

СК-10. Здатність усвідомлювати важливість виконання своєї частини роботи в команді; визначати пріоритети професійної діяльності.

Під час вивчення курсу «Робота в матеріалі» здобувачі отримують наступні програмні результати навчання:

ПРН-1. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.

ПРН-2. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ПРН-5. Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел.

ПРН-6. Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.

ПРН-7. Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів образотворчого, декоративного мистецтва, реставрації та використовувати існуючі методики реставрації творів мистецтва в практичній діяльності за фахом.

ПРН-17. Популяризувати надбання національної та всесвітньої культурної спадщини, а також сприяти проявам патріотизму.

ПРН-18. Формувати екологічну свідомість і культуру особистості, застосовувати екологічні принципи в житті та професійній діяльності.

За час проходження курсу здобувачі набувають «соціальні навички» (soft skills), які вважаються цінними на будь якому робочому місці, незалежно від професійної сфери і дозволяють випускникам бути успішними:

- вміння працювати в команді;
- вміння спостерігати і виявляти суть;
- розуміння важливості вчасного виконання поставленої задачі;
- бажання вчитися і постійно розвиватися;
- вміння полагоджувати конфлікти,
- здатність брати на себе відповідальність.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тиждень	№ теми	Методи викладу	Зміст	Години			
				Усього	лекції	практичні	СРС
VII семестр							
МОДУЛЬ I. Принципи виготовлення та декорування ужиткових виробів ювелірного характеру із застосуванням техніки накладення гарячої емалі							
Змістовий модуль 1. Специфіка виготовлення ювелірного виробу із застосування техніки гарячої емалі							
1, 2	1	Лекція. Демонстрація Практична вправа	Тема 1. Вивчення та аналіз виробів із гарячою емаллю у світовому мистецтві як джерела інтерпретації. ПР: Виконати замальовки орнаментальних мотивів ювелірних виробів з емаллю різних регіонів України. СР: Виготовити фотокопії зразків виробів різних регіонів України.	28	2	14	12
3, 4, 5	2	Бесіда Спостереження Тренувальні вправи, Індивідуальний контроль	Тема 2. Способи інтерпретації традиційних елементів декору у сучасний ювелірний виріб із гарячою емаллю. ПР 1: Виконати варіативне ескізування ювелірного браслету із кольоровими вставками. СР 1: вивчення способів накладення гарячої емалі.	42		24	18

6, 7, 8, 9, 10	3	Інструктаж Практична робота, Індивіду- альний контроль	Тема 3. Виготовити складний ювелірний виріб із накладенням гарячої емалі (браслет). ПР 1: виготовлення робочих креслень СР 1: заготування матеріалу.	70	2	38	30
11, 12, 13, 14. 15			Тема 4. Конструктивні особливості при виготовленні браслетів. ПР 1: виготовлення складових частин браслету, накладення гарячої емалі та випал. СР 1: Виконати монтажні та фінішні операції для довершення ювелірного виробу.	70		40	30
Всього годин за змістовим модулем І:				210	4	116	90
Практичне завдання: Виготовлення ювелірного браслету із застосуванням техніки накладення гарячої емалі.							

ЛІТЕРАТУРА

1. Барбалат О.В. Візантійсько-києворуські емальєрні традиції у дизайні сучасних ювелірних виробів України. *Art & Design*. 2020. Випуск №2. С. 14-26.
DOI 10.30857/2617- 0272.2020.2.1.
2. Барбалат О.В. Мистецтво народжене вогнем: старовинна техніка гарячої емалі на теренах України. мат. міжнародного симпозиуму. Культурні та мистецькі студії XXI століття. 2019/6/6. С. 120-123.
<http://eportfolio.kubg.edu.ua/data/conference/4288/document.pdf>
3. Барбалат О.В. Знакова символіка фітоморфних орнаментів візантійського золотарства IV-IX століть. *Art and Design*, 2021. Випуск 2 (14).С.63-74
DOI: <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2021.2.6>
4. Барбалат О.В. Неметалеві матеріали в авторських роботах ювелірів України кінця ХХ-початку ХХІ ст. Мат. конф. Ювелірне мистецтво – погляд крізь віки. 2023/10/16. Випуск СНМІУ. С.112-118
5. https://www.researchgate.net/publication/391732762_Non-Metallic_Materials_in_Ukrainian_Jewelers'_Authorial_Works_of_the_Late_20th_-_Early_21st_Centuries
6. Бондаренко О. В. *Художня емаль: техніки та технології*. Київ: Академія, 2019.
7. Гнатюк І. М. *Емаль у сучасному мистецтві: традиції та інновації*. Львів: Літера, 2021.
8. Коваленко С. П. *Основи художньої емалі: навчальний посібник*. Харків: Промінь, 2020.
9. Мельник Т. О. *Техніки художньої емалі: покрокові інструкції та проекти*. Одеса: Мистецтво, 2022.

10. Сидоренко В. А. *Емальовані вироби: мистецтво та технології*. Дніпро: Наука і техніка, 2018
11. Шевченко Л. І. *Сучасна художня емаль: тенденції та експерименти*. Чернівці: Буковина, 2023р.
12. Barbalat O.V. Integration of Byzantium–Kyiv Rus Enameling Traditions in Modern Ukrainian Jewelry Design. *Art and design Kyiv*. V.2. 2020. С.14-26.
13. Barbalat O. SACRED GEOMETRY IN JEWELLERY DESIGN BY MODERN UKRAINIAN ARTIST AND MASTER MAKSYM STOLIAR. *Art and Science*. Т.2. V №2, 2020. С. 19-29.
<https://artandscience.info/index.php/journal/article/view/9/9>
14. Smith J. *Enameling on Metal: Techniques and Applications*. New York: Craft Publishing. 2016
15. Jones A. *The Art of Enameling: A Comprehensive Guide*. London: Metal Arts Press. 2017
16. Kyivan Rus Kolts with enamels and Niello: genesis, sources of inspiration, iconography, attribution issues. O. S. Barbalat, O. V., Shkolna, O. V., Sosik, O. D., Sytnyk, I. V., & Kashshay. *Linguistics and Culture Review*.V. 5(S2). 2021. С. 645-677.
<https://lingcure.org/index.php/journal/article/view/1409>.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Курс «Робота в матеріалі» – це дисципліна практичного характеру. Практичні заняття здійснюються в аудиторіях майстерні художнього металу на відповідному обладнанні з консультаціями майстра виробничого навчання та викладача. Самостійна робота студентів прив’язана до нескладних етапів (операцій) роботи, шліфування, обробка деталей, уточнення чи деталізація технічного малюнку. Також студенти самостійно можуть проводити роботи, які пов’язані з підготовкою матеріалів та інструменту, ескізів, виготовлення нескладних частин, що не потребують контролю викладача. Також студенти самостійно можуть проводити операції, що стосуються оформлення виготовленої роботи.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Оцінювання виконаного завдання проходить за накопичувальною системою і складається з балів, що отримані в результаті поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснюється згідно з графіком виконання завдання.

Підсумковий контроль здійснюється у формі екзамену-перегляду. Обов’язковою умовою допуску студента до екзамену є вчасне виконання всіх етапів завдання.

Критерії оцінювання навчальних елементів (тем).

Критерії оцінювання навчальних елементів	Поточні (за змістовий модуль)	Підсумкові
VII семестр		
<i>Вивчення та аналіз виробів із гарячою емаллю у світовому мистецтві як джерела інтерпретації.</i>	10	10

<i>Виконати замальовки орнаментальних мотивів ювелірних виробів з емаллю різних регіонів України.</i>		
<i>Способи інтерпретації традиційних елементів декору у сучасний ювелірний виріб із гарячою емаллю. Виконати варіативне ескізування</i>	15	10
<i>Виготовити складний ювелірний виріб із накладенням гарячої емалі (браслет), виготовлення робочих креслень, заготування матеріалу.</i>	15	10
<i>Виготовлення складових частин браслету, накладення гарячої емалі та випал.</i> <i>Виконати монтажні та фінішні операції для довершення ювелірного виробу.</i>	20	10
	60	40
Сума балів	60	40

Принцип отримання суми балів за семестр є результатом накопичення балів з поточного (ЗМ1 - 60) та підсумкового контролю (40), отже 60 +40=100.

Семестр	Поточне тестування та самостійна робота	Підсумковий екзамен-перегляд	Кількість балів
VII	Модуль I.		
	Змістовий модуль 1		
	60	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	
82-89	B	добре	

74-81	C		зараховано
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА. Дисципліна «Робота в матеріалі» відбувається у формі живого спілкування між викладачем і студентами, практичних вправ в майстернях та самостійної роботи. Студенти зобов'язані дотримуватись правил техніки безпеки у приміщенні майстерні, вимкнути звук мобільних телефонів та будь-яких інших пристроїв, що перешкоджають навчальному процесу. В аудиторії не допускається вживання їжі та розпивання напоїв. Позитивно впливає на оцінювання активна поза навчальна творча діяльність студента.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАННЯ. Недопустимі пропуски занять та запізнення студентів на аудиторні заняття. Всі пропущенні теми студент повинен опрацювати і виконати вправи самостійно. У разі пропуску заняття без поважних причин, оцінка за проміжний контроль автоматично знижується на 10%. Якщо пропуски становлять 50% аудиторних занять то вважається, що такий студент не засвоїв програмовий матеріал в повному обсязі, тому кількість балів на модульному контролі може становити не більше 60 балів.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Всі учасники навчального процесу в КДІДМ сповідують принципи академічної доброчесності і несуть персональну відповідальність за їх дотримання. У разі виявлення плагіату чи підміни робіт під час виконання практичних, самостійних, індивідуальних завдань, студент отримує незадовільну оцінку. Детальніше в «Положенні про академічну доброчесність».

http://kdidm.edu.ua/images/PDF/PUBLIC_INFORMATION/POLOZHENNIA/2025/Polozhennja_Pro_Akademichnu_Dobrochesnistiy_U_Kdidm.pdf

ВИКЛАДАЧ:

Гаркус Олег Зіновійович, старший викладач кафедри декоративного мистецтва КДІДМ. Учасник конференцій, автор наукових публікацій. Навчався на відділі художньої обробки металу в Косівському технікумі народних художніх промислів ім. В.Касіяна, на кафедрі художнього металу КДІДМ ОС «Бакалавр», на кафедрі художнього металу Львівської національної академії мистецтв — ОС «Магістр», аспірантурі Львівської національної академії мистецтв. Працює в галузі художнього металу, постійний учасник міжнародних, всеукраїнських, регіональних виставок.

Барбалат Олександра Володимирівна, доцент кафедри декоративного мистецтва, доктор філософії, член Національної спілки художників України, Міжнародної асоціації

образотворчих мистецтв (IAA AIAP UNESCO), Міжнародної організації «Braterstwo» (Malopolska Fundacja przyjazni Polsko-Ukrainsko-Slowackiej), куратор арт-проектів фонду в Україні. Кавалер Ордена Карла Фаберже. Професійний дизайнер-ювелір-емальєр. Автор, та ключовий співорганізатор: Міжнародного арт-проекту «Мистецтво, Народжене Вогнем», Циклу міжнародних емальєрних пленерів для молоді, циклу щорічних Міжнародних виставкових проєктів «Braterskie Spojrzenie», «Spotkanie w Zimie», «Fontanna Talentów». Засновник першої і єдиної в Україні емальєрної школи для молоді «Майстерня Сонця», Циклу Міжнародних науково-практичних конференцій для молоді з питань розвитку техніки гарячої емалі, науково-дослідного проєкту «Золотий Гамаюн», що вивчає вплив візантійсько-києворуських золотарських традицій на сучасне ювелірне мистецтво України.